

Центр гендерної освіти як інноваційний ресурс популяризації егалітарних цінностей молоді

Центр гендерної освіти (надалі – Центр) створено при Студентській соціальній службі для молоді Житомирського державного університету імені Івана Франка 17 квітня 2007 року. Метою діяльності Центру є популяризація та розповсюдження гендерних знань, підвищення рівня гендерної культури молоді, стимулювання гендерної самоосвіти, а також інтеграція гендерного підходу у навчально-виховний процес.

Основними напрямками діяльності Центру є:

- створення інформаційних ресурсів із гендерної проблематики для учасників освітнього процесу;
- розробка і сприяння впровадженню навчальних курсів із гендерної тематики у вищій та загальноосвітній школі;
- здійснення просвітницької діяльності з метою популяризації егалітарних цінностей та ідеї розвитку суспільства на паритетних засадах;
- сприяння формуванню коаліції навчальних закладів, зацікавлених у поширенні гендерної освіти;
- проведення гендерних досліджень;
- організація та проведення науково-методичних семінарів, конференцій для викладачів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл;
- залучення молоді до участі в акціях, які відповідають меті діяльності Центру.

Центр діє на громадських засадах, тому волонтерство – це спосіб організувати ефективну діяльність. Волонтерська діяльність характеризується добровільністю, соціальною спрямованістю, інноваційністю, активною громадською позицією, що особливо важливо у світлі сучасних гендерних перетворень і досягнення сталого розвитку

суспільства. З 2008 року на базі Центру активно діє волонтерський загін «Паритет», діяльність якого спрямована на поширення гендерних знань та розвінчання гендерних стереотипів. На сьогодні чисельність загону становить 50 осіб: 46 дівчат, 4 хлопці. Щоб долучитись до роботи «Паритету», бажаючі опановують базовий курс гендерної грамотності, який складається з десяти тренінгових занять:

1. Основи теорії гендеру.
2. Гендерна соціалізація.
3. Гендерні особливості депривованого юнацтва.
4. Відповідальне батьківство.
5. Гендерні аспекти змістовного дозвілля.
6. Гендерні проблеми професійного становлення.
7. Гендерний вимір тайм-менеджменту.
8. Протидія насильству і торгівлі людьми.
9. Комунікаційні технології у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
10. Методика написання проектних заявок на гендерну тематику.

При підготовці студентів-волонтерів до діяльності на базі Центру активно застосовувався *метод «рівний-рівному»*, розроблений фахівцями Міністерства освіти і науки України з огляду на те, що найоптимальнішим є навчання між однолітками, коли молода людина оволодіває знаннями та набуває соціального досвіду в ході спілкування з ровесниками. Завдяки таким особливостям, як спільність цінностей, рівність у взаєминах, подібність життєвого досвіду, навчання однолітків однолітками сприяє довірі до соціально значущої інформації, в нашому випадку – до гендерної тематики. Попри безсумнівні переваги цей метод має й ряд недоліків, зокрема недостатність досвіду та відсутність «експертної» позиції учасників процесу. З метою зниження зазначених ризиків при використанні цього методу нами передбачено систематичні курси підвищення кваліфікації студентів-волонтерів – майстер-класи, які проводять фахівці з гендерних

питань (викладачі, громадські діячі). Протягом 2008-2010 н.р. проведено такі майстер-класи: «Гендер і права людини», «Методика організації гендерно-тематичних акцій», «Гендерні інновації», «Гендерні аспекти здорового способу життя», «Гендерна політика в Україні: проблеми і перспективи».

Для оптимізації діяльності Центру видано методичні рекомендації «Підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності».

У разі успішного засвоєння програми, волонтерки/волонтери отримують сертифікат, який є підставою для їхньої подальшої участі у роботі «Паритету», при чому вони мають можливість вільного вибору напрямів роботи. Протягом 2008-2011 років волонтерки та волонтери «Паритету»:

- забезпечують діяльність гендерного відеоклубу, учасники/учасниці якого мають можливість не лише переглянути відеоматеріали про гендерні аспекти буття, але й взяти участь в обговоренні;
- обслуговують бібліотеку Центру гендерної освіти;
- видають газету на гендерну тематику, зокрема, з 2011 року – Житомирське молодіжне інформаційне видання «Акцент»;
- проводять тренінги на гендерну тематику (за методом «рівний-рівному»);
- здійснюють пошуково-аналітичну роботу (укладання тематичних папок);
- розробляють інформаційні матеріали (буклети, листівки, плакати), готують тематичні виставки соціальної реклами та плакатів;
- організовують дозвілєві заходи на гендерну тематику в обласній дитячій лікарні та виховні години у загальноосвітніх навчальних закладах;
- проводять гендерні дослідження (переважно у межах курсових, бакалаврських та магістерських робіт);
- координують роботу груп «Гендер і суспільство» та «Гендерна просвіта молоді Житомирщини» у соціальних мережах;
- організовують та проводять обласні акції та масові заходи на гендерну тематику;
- реалізують власні проекти;

– розширюють мережу волонтерських загонів з реалізації ідеї гендерної рівності (осередки у м. Коростень, м. Новоград-Волинський).

Волонтерська діяльність на базі Центру сприяє розвитку професійно-важливих якостей (як-от: толерантність, асертивність, емпатія, гендерна чутливість) студентів – майбутніх педагогів, психологів, соціальних педагогів, журналістів – та підвищує їх рівень готовності до реалізації гендерного підходу у професійній діяльності. Свідченням соціальної активності волонтерів/волонтерок Центру є розроблені та реалізовані ними авторські проекти (за підтримки громадських організацій). Так, на базі Центру протягом березня-травня 2009 р. було реалізовано проект «Соціалізація жіночої студентської молоді, в тому числі молодих матерів» за підтримки Українського Жіночого Фонду, який мав на меті підвищення спроможності до працевлаштування студенток-випускниць, в тому числі молодих мам. Центр брав активну участь у реалізації проекту «Впровадження гендерних підходів у роботу кримінально-виконавчої інспекції Житомирської області» за підтримки Швейцарського Бюро Співробітництва в Україні.

Протягом січня-квітня 2011 року волонтерками Центру – переможницями програми молодіжного жіночого лідерства «Перший крок до успіху» Українського Жіночого Фонду – впроваджується проект «Гендерна просвіта молоді Житомирщини», в межах якого передбачено проведення гендерного геокешингу, серія тренінгів для сільської молоді та шість випусків молодіжного інформаційного гендерночутливого видання «Акцент».

Центр є гендерним експертним осередком області, оскільки активісти мають відповідні наукові напрацювання, необхідний практичний досвід, систематично підвищують рівень знань із гендерних питань, та протягом 2010-2011 рр. стали сертифікованими тренерами Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні, а також проекту Європейського Союзу «Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент». Директорка та координаторка проектів Центру включені до складу обласної

координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми.

Представники Центру брали участь у навчальних поїздках до Швеції (2008 р.) та Литовської Республіки (2010 р.), з метою обміну міжнародним досвідом у сфері гендерної політики та гендерної освіти.

Налагоджено співпрацю Центру із Програмою рівних можливостей та прав жінок в Україні; проектом ЄС «Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент»; Управліннями у справах сім'ї, молоді та спорту (різних областей); гендерними ресурсними та освітніми центрами; неурядовими організаціями. Досвід співпраці Центру з іншими установами й організаціями дає можливість структурувати суб'єктів соціального партнерства, виділити форми роботи та апробовані практики (див. Таблицю 1).

Центром ініційовано та проведено низку масових заходів гендерного спрямування. Зокрема, наприкінці листопада 2007 року у межах Всеукраїнської акції «16 днів протидії гендерному насильству» був проведений Житомирський обласний конкурс фоторобіт «Оголошуємо тендер на гендер», що мав на меті висвітлити уявлення молоді про сучасні тенденції та проблеми гендерного розвитку суспільства. За результатами конкурсу оформлено виставку робіт, нагороджено переможців, видано перекидний календар, що популяризує ідею рівних можливостей.

У березні 2008 року на теренах Житомирщини вперше було проведено акцію «Стоп сексизм!», спрямовану на подолання гендерних стереотипів у рекламі, що перешкоджають повноцінній участі жінок і чоловіків в усіх сферах економічного, політичного, соціального та культурного життя.

У грудні 2008 року проведено Житомирський обласний Конкурс студентських наукових робіт із гендерної тематики, що мав на меті підтримку й стимулювання студентів у здійсненні гендерних досліджень. Значна кількість студентських наукових робіт, поданих на Конкурс, лягла в основу розробки курсових та бакалаврських досліджень у сфері гендерної

проблематики. За результатами Конкурсу видано збірник студентських наукових робіт «Гендерна проблематика соціокультурної сфери». Серед вихованців підліткових клубів проведено міський конкурс колажу «Толерантний світ».

У грудні 2009 року проведено «Ярмарок гендерних інновацій Житомирської області». Основними завданнями цього заходу стали виявлення та підтримка кращих гендерних практик, об'єднання зусиль у поширенні ідеї гендерної рівності на теренах області, налагодження контактів для подальшої реалізації гендерних проєктів. У грудні 2010 року проведено круглий стіл «Сексизм у рекламі: до питання соціальної відповідальності», що мав на меті об'єднання зусиль влади, бізнесу, ЗМІ та громадськості задля подолання сексизму в рекламі м. Житомира.

У червні 2011 року за підтримки проєкту ЄС «Права жінок і дітей в Україні – Комунікаційний компонент» було проведено Інтерактивну гру «Dozor проти насильства», яка дала змогу молоді дізнатися про проблеми насильства в сім'ї та способи протидії, знайти нових друзів та однодумців, удосконалити вміння працювати в команді.

Напрацювання Центру представлено у каталозі «Кращі практики вирішення гендерних проблем». Соціальна значущість діяльності Центру гендерної освіти ЖДУ ім. І.Франка полягає в тому, що на місцевому рівні відбувається пошук роботи з гендерної просвіти, висвітлення гендерної тематики у ЗМІ, привернення уваги громадськості Житомира та області до питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. На всеукраїнському рівні – ознайомлення з досвідом Центру, інноваційними практиками роботи, технологією підготовки волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності.